

Ernest Lawsonin
mukaan on todella
tärkeää, että
tekijänoikeuksien
toteutumista valvotaan.
s. 13

Kirjoittaminen on
Salla Simukan tapa
ymmärtää itseään
ja maailmaa
s. 20

Reija Meriläinen
sai vuoden 2019
AVEK-palkinnon
s. 22

KOPIOSTON VUOSI 2019

Tekijänoikeudet ovat koko työni perusta.

– Timo Parvela, kirjailija

➔ Lue lisää

SISÄLLYS

VUOSI 2019

- 4 Toimitusjohtajan katsaus: Onnistumisten sävyttämä vuosi
- 5 Vuosi 2019 lyhyesti
- 6 Toimintaympäristö: Oppilaitokset ja tekoäly huomion kohteena
- 7 Direktiivi tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla

TUOTTEET JA PALVELUT

- 9 Yhteiskuntaan vaikuttavia lupatuotteita
- 10 Kopiraittilan koulu kasvaa ja kehittyy
- 11 ©-info kertoo tekijän ja käyttöoikeudet
- 12 Oikeudenomistajien tukena

TILITYKSET JA TUET

- 14 Luovan työn tekijöille 46 miljoonaa euroa
- 15 Vastuullisuus esiin av-tuotannoissa
- 16 Korvaustuotot 52 miljoonaa euroa

KOHTAAMISIA

- 20 Kirjailijalle tulot vasta teoksen tekemisen jälkeen
- 21 Vanhat lehtiaineistot tutkijoiden käyttöön
- 22 AVEK-palkinto oli upea ja yllättävä kunnianosoitus
- 23 Keskitetyllä sopimisella kopiointi helpottuu

ME OLEMME KOPIOSTO

- 25 Kopiosto lyhyesti
- 26 Organisaatio ja jäsenjärjestöt
- 27 Tekijänoikeussanastoa

**Tekijänoikeusjärjestelmä
yhdistettynä hyvin toimivaan
apurahajärjestelmään on
toistaiseksi esitetyistä
rahoitusmalleista ehdottomasti
taiteen vapautta suojaava.**

– Elina Hirvonen,
kirjailija, toimittaja ja
dokumenttielokuvaohjaaja

[➔ Lue lisää](#)

VUOSI 2019

- 4** Toimitusjohtajan katsaus:
Onnistumisten sävyttämä vuosi
- 5** Vuosi 2019 lyhyesti
- 6** Toimintaympäristö:
Oppilaitokset ja tekoäly huomion kohteena
- 7** Direktiivi tekijänoikeudesta
digitaalisilla sisämarkkinoilla

ONNISTUMISTEN SÄVYTTÄMÄ VUOSI

Vuotta 2019 värivät verkkotallennuspalvelujen korvauskiistan ratkeaminen, lupaus hyvitysjärjestelmän uusimisesta ja uuden tekijänoikeusdirektiivin hyväksyminen.

2019 oli hyvä vuosi Kopiostolle. Saavutimme taloudelliset tavoitteemme, ja hallintokuluprosenttimme pysyi budjetin mukaisena. Myös yleisilmeeltään vuosi oli valoisa.

Vuotta himmensi vain markkinaoikeuden päätös, jonka mukaan kotimaisilla tv-kanavilla esitettävien ohjelmien välittäminen kaapeliverkossa ei ole tekijänoikeuslain mukaista edelleen lähettämistä. Olemme jättäneet korkeimpaan oikeuteen valituslupahakemuksen sekä valituksen, joiden kohtalo selviää vuonna 2020.

KOTIMAISET AV-KORVAUKSET JAKOON

Vuosia jatkunut erimielisyys verkkotallennuspalveluiden kotimaisten av-tuotantojen korvausosuuksista Kopioston ja av-tuottajia edustavan APFI:n välillä saatiin ratkaistua välimieskäsittelyssä.

Välimiehen ratkaisun mukaan tekijät ja esittäjät saavat operaattoreiden kuluttajille tarjoamista verkkotallennuspalveluista kertyvistä korvauksista 60 ja tuottajat 40 prosenttia. Pääsimme syksyllä ensimmäistä kertaa tilittämään näitä korvauksia.

YKSITYISEN KOPIOINNIN HYVITYS HALLITUSOHJELMAAN

Vaikuttamistyössämme onnistuimme hyvin. Saimme uuteen hallitusohjelmaan kirjauksen yksityisen kopioinnin hyvitysjärjestelmän uudistamisesta, mihin olemme hyvin tyytyväisiä.

Kopioston edunsaajien korvausten ja AVEKin kautta tapahtuvan av-alan edistämisen kannalta kirjaus on tärkeä. Av-tekijöiden henkilökohtaisten korvausten lisäksi on

olennaista turvata alan edistämistoimintaa ja tietää, mistä ja minkä suuruisena AVEKin rahoitus tulee jatkossa.

Saimme pidettyä hyvityksen entisellään 11 miljoonan euron vuositasolla, vaikka budjettiriihessä käytiin jälleen kerran kamppailua maksun laskemisesta.

SOPIMUSLISENSSIJÄRJESTELMÄ NYT DIREKTIIVISSÄ

Muut tavoitteemme – teosten käytön helpottaminen ja yksinoikeuksien turvaaminen – toteutuvat pitkälti Euroopan unionissa hyväksytyn DSM-direktiivin (direktiivi tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista digitaalisilla sisämarkkinoilla) myötä.

Huhtikuussa hyväksytty direktiivi pitää tuoda osaksi Suomen lainsäädäntöä kesään 2021 mennessä.

Direktiivissä vahvistetaan ensimmäistä kertaa, että meillä jo 1980-luvulta asti käytössä ollut sopimuslisenensijärjestelmä on järkevä ja toimiva tapa hallinnoida tekijänoikeuksia. Näin uusi direktiivi vahvistaa Suomen järjestelmää.

VAIKUTTAMISTA YHDESSÄ

Kopioston näkökulmasta uusi direktiivi pitäisi sisällyttää suomalaiseen lainsäädäntöön pitkälti sellaisenaan. Siksi panostamme vuonna 2020 siihen, että pystymme kertomaan poliittisille päättäjille selvästi tämän tavoitteemme sekä kollektiivisen lisensiointitoimintamme hyödyt.

Eriytyisen tärkeäksi vaikuttamisen tekee se, että eduskunnassa ja sivistysvaliokunnassa on paljon uusia edustajia eikä valtaosalla heistä ole kokemusta tekijänoikeusasioista.

**Mitä yhtenäisemmin
voimme tuoda päättäjille
tekijänoikeusviestiä,
sitä paremmat
mahdollisuudet
meillä on onnistua.**

Emme tee työtä yksin, vaan yhdessä jäsenjärjestöjemme ja muiden tekijänoikeusjärjestöjen kanssa. Mitä yhtenäisemmin voimme tuoda päättäjille tekijänoikeusviestiä, sitä paremmat mahdollisuudet meillä on onnistua. Yksityisen kopioinnin hyvityksen euromääräisen tason pitäminen entisellään vuosina 2018–2019 on tästä hyvä esimerkki.

LUOVAN TYÖN TUKIJOINA

Yhteistyön henki kuvastaa kopiostolaisia. Vuoden mittaan tehtävät pulssikyselymme kertovat, että ilmapiiri on meillä hyvä.

Iso kiitos kuuluukin motivoituneelle väellemme, joka haluaa edistää tekijöiden ja oikeudenhaltijoiden asemaa. Tekijänoikeudet ovat meille tärkeitä, ja saamme tehdä täällä työtä arvojemme mukaisesti.

Valteri Niiranen
toimitusjohtaja

VUOSI 2019 LYHYESTI

Direktiivi yhtenäistää lainsäädäntöä

Uusi EU-direktiivi tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista digitaalisilla sisämarkkinoilla (DSM) hyväksyttiin 15.4.2019. Se muun muassa yhdenmukaistaa tekijänoikeuksia, parantaa oikeudenhaltijoiden asemaa verkossa ja takaa yhdenvertaiset toimintamahdollisuudet EU:ssa. Jäsenmailla on kaksi vuotta aikaa viedä direktiivi kansalliseen lainsäädäntöön.

Matti Pikkujämsä on Vuoden Kuvittaja

Tekijänoikeuskorvauksillamme rahoitetaan useita kulttuuripalkintoja, joista uusin on Kuvittajat ry:n myöntämä Vuoden Kuvittaja. Ensimmäisenä 10 000 euron palkinnon sai **Matti Pikkujämsä**.

Työssäni parasta on freelancerina olemisen vapaus ja työn vaihtelevuus.

– Matti Pikkujämsä, kuvittaja

Opetuksen luvat varhaiskasvatukseen

Opetushallituksen kanssa sovitut luvat tekijänoikeudella suojattujen aineistojen käytöstä opetuksessa ulotettiin vuonna 2019 ensimmäistä kertaa varhaiskasvatukseen. Luvat mahdollistavat muun muassa aineiston tulostamisen sekä tv-ohjelmien esittämisen.

Sarjakuvaa tekijänoikeuksista

Mediataitoviikolla järjestimme lasten ja nuorten tekijänoikeusaiheisen sarjakuvakilpailun, joka antoi mahdollisuuden opettaa ja oppia tekijänoikeuksia hausalla tavalla. Apua tähän löytyi Kopiraattilan koulusta sekä videosta, jolla *Kamala luonto* -sarjakuvan tekijät **Jarkko Vehniäinen** ja **Marja Lappalainen** antoivat vinkkejään.

Kopioisto SAA:n hallitukseen

Kopioisto valittiin maaliskuussa Society of Audiovisual Authorsin (SAA) hallitukseen. SAA on eurooppalaisten av-tekijänoikeusjärjestöjen kattojärjestö, joka edistää av-tekijöille tärkeitä tavoitteita EU:ssa. Edustajamme SAA:n hallituksessa toimii johtaja **Arto Tamminen**.

Tutkimustieto lupien ja korvausten taustalla

Vuoden aikana toteutimme viisi tutkimusta teosten käytöstä opetuksessa. Kopiointitutkimuksia tehtiin kansanopistoissa, korkeakouluissa, taiteen perusopetuksessa sekä peruskouluissa ja lukioissa. Tutkimustietoa hyödynnetään muun muassa lupiemme hinnoittelussa sekä tekijöille ja kustantajille maksettavien korvausten määrittämisessä.

Luova osaaminen ja osaava luovuus

SuomiAreenassa heinäkuussa pidetyssä keskustelutilaisuudessa luotasimme luovien alojen, sisältöbisneksen ja koulutuksen tulevaisuutta.

Välimiesratkaisun kautta tilityksiin

Verkkotallennuspalveluista kerättyjen kotimaisten av-tekijöiden ja -tuottajien korvausten jakoon saatiin ratkaisu välimiesprosessista. Marraskuussa tilitimme yhteensä 6,8 miljoonaa euroa vuosina 2015–2018 esitettyjen kotimaisten ohjelmien tekijöille ja esittäjille.

Mediataiteen hieno vuosi

AVEKin tuella toteutettuja mediataideteoksia nousi vuoden aikana upeasti esiin. Maaliskuussa sai ensiesityksensä AVEKin ja Espoon modernin taiteen museo EMMAn yhteistuella toteutettu **Juhana Moisanderin** teos *Ethology of a Man*. Venetsian biennaalissa Suomen-paviljongin näyttelyn toteutti **Miracle Workers**-kollektiivi, jonka teos *The Killing of Čáhcerávga* ensiesitettiin siellä.

Juontaja Ronja Salmi haastatteli tuottaja ja ohjaaja Iikka Vehkalahtea ja yrittäjä Perttu Pölästä.

KUVA: RAMI NUMMELIN, STUDIO KUVATAIVAS

Jarkko Vehniäinen ja Marja Lappalainen antoivat lapsille vinkkejä sarjakuvan tekoon.

KUVA: HANNU KORPELA, NORTH ARROW FILMS

OPPILAITOKSET JA TEKOÄLY HUOMION KOHTEENA

Kopioston toimintaympäristö pysyi vuonna 2019 vakaana, eikä mullistuksia ole näköpiirissä lähiaikoina. Pitkällä aikavälillä digitalisaatio ja tekoäly muuttanevat tekijänoikeudellistakin lupamarkkinaa.

Digitaalisuus madaltaa oppimateriaalien julkaisukynnystä, minkä takia oppimateriaalien tuottajia on jatkossa nykyistä enemmän.

edellyttäisi muun muassa kulttuurin muutosta, yksityisyyteen liittyvien kysymysten ratkaisemista sekä prosessijohtamisen kehittämistä.

Automatisaation käyttöönottoa tarkastellaan Kopiostolle lähiaikoina laadittavan datastrategian suuntalinjojen ja periaatteiden mukaisesti.

Vuoden 2019 aikana Kopioston toimintaympäristössä ei tapahtunut suuria muutoksia.

Teosten jälkimarkkinoita koskevat lupatuotteet kattavat nyt laajasti aineistojen käytön digitaalisesti, eikä valokopioinnissa ole havaittu merkittävää pudotusta viimeisimpien korkeakouluissa, ammattikorkeakouluissa ja valtionhallinnossa tehtyjen tutkimusten mukaan.

Tv-sarjojen ja elokuvien suoratoisto lisääntyy, mutta kehitys ei ainakaan vielä vaikuta suoranaisesti ohjelmien jälkikäytön lupamarkkinoihin, joilla toimimme. Seuraamme kuitenkin tarkasti vaikutuksia esimerkiksi verkkotallennuspalveluihin.

Tulevina vuosina uusi DSM-direktiivi ja sen myötä tehtävät tekijänoikeuslain muutokset voivat vaikuttaa myös jälkimarkkinoiden toimintaan.

Vuosina 2018–2019 olemme tarkastelleet erityisesti digitaalisten oppimateriaalien tulevaisuudennäkymiä oppilaitoksissa sekä yleisellä tasolla tekoälyn käyttömahdollisuuksia omassa toiminnassamme ja koko luovalla alalla.

OPPIMATERIAALIMARKKINA MUUTTUU

Digitaalisuus madaltaa oppimateriaalien julkaisukynnystä, minkä takia oppimateriaalien tuottajia on jatkossa nykyistä enemmän, ja näistä osa on yksityisiä henkilöitä. Tuottajakentän laajeneminen voi vaikuttaa sekä lisensiointiin että korvausten kohdistamiseen tekijöille.

Oppimateriaalien suorallisensiointi ja kansainvälisten toimijoiden läsnäolo kotimaisilla markkinoilla saattaa muuttaa kotimaisten oppimateriaalien ja niiden kustantajien asemaa.

Opetuksen järjestäminen pirstaloituu eri tahoille. Tämä voi synnyttää uusia yhteistyömahdollisuuksia kustantajien ja muiden toimijoiden välille sekä luoda tarvetta yhteisen digilisenssin kehittämiseen.

Muuttuvan opetuskentän takia tavoitteenamme on arvioida lisenssin kehittämismahdollisuuksia yhteistyössä kustannusalan yritysten kanssa. Roolimme kuuluu luontevimmin selvittää rajapintoja suorallisensioinnin ja teosten jälkikäytön lisensioinnin välillä. Lisäksi voimme tarvittaessa täydentää kustantajien suorallisensiointia tarjoamalla käyttäjille jälkikäyttölisenssejä entistä joustavammin.

TEKOÄLY TEHOSTAA RUTIINEJA

Tekoäly oppii kokemuksista, tunnistaa toistuvia malleja ja tekee loogisia päätöksiä. Vielä edistyneimmäkään tekoälysovellukset eivät ole luovia sinällään, mutta ne muuttavat yhtä lailla luovien tekijöiden kuin tekijänoikeuksia hallinnoivien toimijoiden ympäristöä.

Kopioston kaltaisessa organisaatiossa tekoälyn avulla voitaisiin mahdollisesti tehostaa liiketoimintaprosesseja, lisätä työn tuottavuutta ja vähentää kustannuksia automatisoimalla rutiineja. Tekoälyn käyttöönotto sekä hyödyntäminen

DIREKTIIVI TEKIJÄNOIKEUDESTA DIGITAALISILLA SISÄMARKKINOILLA

Kopioiston näkemys direktiivin kansallisesta toimeenpanosta

Direktiivi

- Turvaa tekijänoikeuksia rajoittamatta ilmaisunvapautta tai muita perusoikeuksia
- Parantaa käyttäjien mahdollisuuksia hyödyntää teoksia mm. opetuksessa tai tiedonlouhinnassa
- Helpottaa lisensointikäytäntöjä ja parantaa näin käyttäjien mahdollisuuksia hyödyntää aineistoja

Aikataulu

EU hyväksyi
15.4.2019.

2020

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmä valmistelee kansallista toimeenpanoa.

Hallituksen esityksen luonnos valmiiksi kesään 2020 mennessä.

2021

Osaksi Suomen lainsäädäntöä 6.7.2021 mennessä.

**Minulla on vuositasolla
20-40 palkanmaksajaa.
Jotkut säilyvät vuodesta
toiseen, joidenkin kanssa
tehdään töitä vain kerran.**

– Kari Ketonen,
näyttelijä ja käsikirjoittaja

➔ Lue lisää

TUOTTEET JA PALVELUT

- 9 Yhteiskuntaan vaikuttavia lupatuotteita
- 10 Kopiraittilan koulu kasvaa ja kehittyy
- 11 ©-info kertoo tekijän ja käyttöoikeudet
- 12 Oikeudenomistajien tukena

YHTEISKUNTAAN VAIKUTTAVIA LUPATUOTTEITA

Kopioston tuotteiden avulla luovan työn tuloksia voidaan käyttää luvallisesti eri organisaatioissa.

Kopiosto palvelee lupatuotteillaan oppilaitoksia, valtiota, kuntia, uskonnollisia yhteisöjä sekä yrityksiä ja muita organisaatioita. Myöntämiemme lupien perusteella asiakkaamme voivat käyttää av-teoksia eri tavoin sekä kopioida ja käyttää digitaalisesti tekijänoikeuden suojaamia julkaisuja.

Tekemämme kattavat sopimukset esimerkiksi verkkotallennuspalvelujen, oppilaitosten tai kuntien luvista ovat myös yhteiskunnallisesti merkittäviä.

Esimerkiksi Opetushallituksen kanssa tehtävä sopimus kattaa kaikki Suomen koulut varhaiskasvatuksesta lukioihin ja ammatilliseen opetukseen. Näin opetuksessa voidaan käyttää graafisia ja av-aineistoja yhtäläisesti ympäri maata, mikä osaltaan takaa oppilaille oikeudenmukaiset ja yhdenvertaiset mahdollisuudet saada laadukasta opetusta.

TUTKIJOILLE PÄÄSY DIGITOITUIHIN LEHTIIN

Hyvä esimerkki taloudellisesti pienestä mutta yhteiskunnallisesti tärkeästä sopimuksesta on Tutkain-hankkeessa tehty sopimus.

Sopimus mahdollistaa Kansalliskirjaston kokoelmiin sisältyvien digitoitujen kotimaisten sanoma- ja aikakauslehtien hyödyntämisen tutkimuskäytössä. Aineistot ovat vuosilta 1930–2018. Hankkeessa on mukana 15 kotimaista korkeakoulua.

Sanomalehtiaineistoja käytetään paljon hyvin erilaisissa tutkimuksissa. Uuden palvelun ansiosta aineiston vaikuttavuus tutkimukseen kasvaa entisestään, ja aineisto tavoittaa tutkijoita eri puolella Suomea.

LAINSÄÄDÄNTÖÄ UUSITTAVA

Lupatuotteemme vastaavat melko hyvin asiakkaiden tarpeita, mutta tietyillä alueilla on haasteita.

Kopioston kaltaiselle sopimuslisenssijärjestölle olisi tärkeää saada voimassa oleva tekijänoikeuslaki päivitettyä nykypäivän tarpeiden tasalle.

Esimerkiksi yritysten sisäistä tiedotuskäyttöä varten voidaan tällä hetkellä myöntää käyttöluvia lehtiartikkeleiden valokopioinnin ja skannaamisen lisäksi vain hyvin rajoitetusti internetissä olevan aineiston kopiointiin. Laki tarvitsisi päivitystä niin, että ainakin lain tasolla luvat voisivat kattaa laajemmin myös verkossa olevan aineiston käytön.

Tätä sekä av-aineistojen käyttöluvuissa olevia aukkoja – esimerkiksi teosten julkisessa esittämisessä – käsitellään varmasti uuden DSM-direktiivin kansallisen täytäntöönpanon yhteydessä.

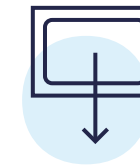
Kun lainsäädäntöä on saatu uusittua, Kopiostolla on valmiudet lähteä etenemään nopeasti nykyisten lupatuotteiden kehittämisessä ja uusien tuotteiden luomisessa.

Nykyisilläkin tuotteilla vuoden 2020 näkymät ovat hyvät. Lupien mukainen teosten käyttö on tutkimusten mukaan noussut etenkin yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa.

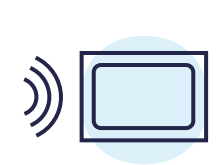
Kopioston lupatuotteet

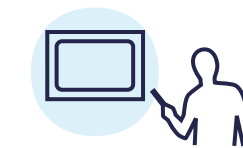
Julkaisujen ja teosten kopiointi opetuksessa, yrityksissä ja julkishallinnossa

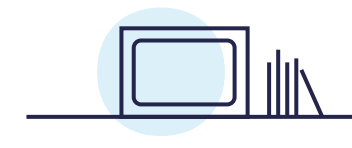
Tv-ohjelmien verkkotallennuspalvelut

Tv-kanavien edelleen lähettäminen

Tv-ohjelmien käyttö opetuksessa

Tv- ja radio-ohjelmatallenteiden kirjasto- ja laitospalvelut

Vanhojen lehtiaineistojen käyttö

Korvaustuottojen jakauma vuonna 2019

43 %
Audio-
visuaalisten
teosten käyttö

40 %
Valokopiointi ja
digitaalinen
käyttö

52 M€

3 %
OKM:n luovan
kulttuurin määrärahat
AVEKille

3 %
Lainaus-
korvaus
ja välitys-
palvelut

11 %
Yksityisen
kopiointin
hyvitys

KOPIRAITTIILA KASVAA JA KEHITTYY

Vuonna 2019 Kopiraittilaan tuotiin uusia välineitä ja lisää tietoa tekijänoikeusopetuksen tueksi. Vuodessa käyttäjämäärä on kaksinkertaistunut.

Kopiraittila opettaa pelillisesti tekijänoikeusasioita kaiken ikäisille oppilaille peruskoulusta korkeakouluihin ja opettajan-koulutukseen.

Vuonna 2016 peruskoululaisille avattu sivusto on laajentunut lukioiden ja ammatillisen koulutuksen käyttöön ja vuoden 2019 alussa edelleen korkeakouluihin. Kasvu on ollut nopeaa.

”Voimme olla ylpeitä kehityksestä. Kun vuonna 2018 Kopiraittilassa oli koulupäivinä noin 300–400 käyttäjää, syksyllä 2019 määrä oli noussut 700–800 käyttäjään. Vuodessa luku on kaksinkertaistunut”, lisensiointipäällikkö **Kirsi Salmela** kertoo.

PROJEKTIN SIVUOTTEENA TEKIJÄNOIKEUSOPPIA

Vuoden 2019 aikana Kopiraittilaan lisättiin neljä työpajaohjetta projekteille, joita voidaan toteuttaa peruskoulussa tai toisen asteen opetuksessa.

Sivustolta löytyy opettajille ohjeita sarjakuvien ja kirjatrilereiden tekemiseen. Kirjatrilereissa oppilaat voivat kertoa lukemastaan kirjasta, käsitellä omaa lukukokemustaan ja houkuttaa muita lukijoita kirjan ääreen.

Kansainvälisen yhteistyön edistämiseksi Kopiraittilassa on kaksi mallia hankkeisiin, jotka tehdään yhdessä yhden tai useamman EU-alueen koulun kanssa. Toisen mallin aiheena on ympärillämme oleva luonto ja toisessa taide, musiikki ja kirjallisuus.

”Kaikissa ohjeissa ideana on, että oppilaat oppivat tekijänoikeuksista tehdessään omaa projektityötään.

+100 %

käyttäjää vuodessa

4

uutta työpaja-ohjetta

3 700

suoritettua tekijänoikeus-osaamismerkkiä

He oppivat muun muassa lähdemerkintöjen käyttöä, miten voidaan käyttää toisten teoksia tekijänoikeuksia kunnioittaen ja minkälaisia tekijänoikeuksia itselle syntyy tehdystä työstä”, Salmela sanoo.

YHDELTÄ TEKIJÄNOIKEUSSIVUSTOLTA LÖYTYY KAIKKI

Vuoden 2019 alussa Kopiraittilaan tuotiin myös Kopiraitti.fi-sivuston sisältö.

Kopiraittilasta löytyy nyt kaikki, mitä opettaja ja oppilaat tarvitsevat tekijänoikeuksien oppimiseen ja opettamiseen. Kopiraittilassa on sekä kattava tekijänoikeusopas että pelillistä ja muuta pedagogista materiaalia tekijänoikeustaitojen opettamiseen.

MERKKI TEKIJÄNOIKEUSOSAAMISESTA

Kopiraittilasta tekijänoikeusoppia saaneet toisen asteen opiskelijat, korkeakouluopiskelijat ja opettajat voivat tehdä sivustolla testejä, jotka läpäistyään he voivat hakea osaamismerkkiä. Digitaalilla osaamismerkillä voi osoittaa tekijänoikeusosaamisen sekä liittää sen esimerkiksi omaan ansioluetteloon tai jakaa merkin LinkedIn- tai muussa sosiaalisen median palvelussa.

Tekijänoikeusekspertiksi voivat päästä korkeakouluopiskelijat, Tekijänoikeustaiturit tulevat toiselta asteelta tai opettajankoulutuksesta ja opettajista. Tähän mennessä osaamismerkkejä on haettu yli 3 700 kappaletta, eniten opettajankoulutuksesta ja ammatillisesta koulutuksesta.

 Tutustu Kopiraittilaan

©-INFO KERTOO TEKIJÄN JA KÄYTTÖOIKEUDET

Verkkosivujen sisältöjen käyttöä helpottaa ©-info-kuvake. Kuvakkeen takaa löytyvät sisältöjen tekijät sekä tieto siitä, miten muut saavat käyttää sisältöjä.

Verkkosivuilta on usein vaikea tai jopa mahdotonta löytää tietoa sisältöjen tekijöistä ja käyttöoikeuksista. Monille käyttäjille on epäselvää, miten verkkosivujen sisältöjä saa käyttää.

Ratkaisuksi tähän ongelmaan olemme kehittäneet verkkosivuille ladattavan ©-info-kuvakkeen, josta löytyvät verkkosivun sisältöjen tekijät sekä käyttöoikeustiedot. Haluamme näin parantaa tekijä- ja käyttöoikeustietojen saatavuutta ja siten kehittää tekijänoikeusjärjestelmän toimivuutta.

KAIKKI HYÖTYVÄT

©-infosta ja tekijänoikeuksien löydettävyydestä on hyötyä kaikille osapuolille. Tekijät ja oikeudenhaltijat saavat omat tekijätietonsa näkyviin. Käyttäjät löytävät helposti tiedon siitä, miten he voivat käyttää sisältöjä ja mistä mahdollisesti pitää hankkia lupa. Näin he voivat käyttää sisältöjä tekijänoikeuksia kunnioittaen ja lain mukaisesti.

Verkkosivujen sisältöjen tuottajatkin hyötyvät, sillä sivujen sisältö on myös tekijänoikeuden suojaamaa. Kuvakkeen kautta sivuston omistaja kertoo muille, kuinka he saavat sivuston sisältöä käyttää.

©-info-kuvake on ollut saatavissa marraskuun lopusta 2019 lähtien. Loppuvuosi oli vielä jatkokehityksen aikaa, ja

varsinainen käyttöönotto ja markkinointi alkoi alkuvuodesta 2020. Ensimmäisenä kuvake on otettu käyttöön tietenkin Kopioston omilla sivuilla.

Tavoitteena on saada kuvake käyttöön kaikilla eniten kopioituilla sivustoilla Suomessa. Kuvakkeen sisältö eli tieto erilaisista mahdollisuuksista teosten käyttöön on toistaiseksi Suomen tekijänoikeuslainsäädännön mukaista, mutta periaatteessa sitä voitaisiin käyttää ulkomaisillakin sivuilla. Tällä hetkellä kuvake on saatavissa suomen-, ruotsin- ja englanninkielisenä.

KUVAKETILAUS C-INFO.FI-SIVULTA

Kun kuvake on asennettu verkkosivustolle, sivuilla kävijät saavat sitä napsauttamalla näkyviin, kuka sisällön – kuvat, artikkelit, videot ja muut materiaalit – on tehnyt ja tuottanut. Tiedoissa kerrotaan myös, saako sivuston sisältöjä ja materiaaleja käyttää tai kopioida esimerkiksi opetuksessa tai muussa työkäytössä.

Saamamme palautteen mukaan etenkin opettajat kaipaavat selviä ohjeita siitä, miten verkkosisältöjä saa käyttää opetuksessa.

➔ Lue lisää ja katso esittelyvideo www.c-info.fi

Miten otat ©-infon käyttöön?

OIKEUDENOMISTAJIEN TUKENA

Viime vuodet ovat olleet oikeudenomistajille suunnattujen palvelujen uusimisen aikaa – seuraavaksi käyttöön otetaan valtuuksien verkkopalvelu.

Kopiosto edustaa laajaa joukkoa luovan alan ammattilaisia ja huolehtii siitä, että nämä saavat teosten käytöstä heille kuuluvan korvauksen.

Oikeudenomistajapalveluissa hoidamme meille annettujen valtuuksien hallinnoinnin ja maksamme tekijän-oikeuskorvaukset. Lisäksi opastamme oikeudenomistajia, koordinoimme neuvotteluja korvausten jako-osuuksista ja kehitämme palveluja sekä oikeudenhaltijoille että jäsenjärjestöillemme.

KORVAUKSET VERKKOTALLENNUKSISTA TILITYKSEEN

Yksi vuoden kohokohdistista oli verkkotalennuspalvelu-korvausten tilitys ensimmäistä kertaa kotimaisista av-tuotannoista vuosilta 2015–2018.

Vuodesta 2015 asti jatkuneet neuvottelut av-tuottajia edustavan APFI:n kanssa ovat kuormittaneet av-tekijä-järjestöjä ja Kopiostoa, mutta eivät tuottaneet tulosta. Ratkaisu pitkittyneeseen jakosuhdekiistaan saatiin lopulta välimieskäsittelystä.

Välimiehen ratkaisun mukaan tekijät ja esittäjät saavat verkkotalennuspalveluista kertyvistä korvauksista 60 ja tuottajat 40 prosenttia. Korvauksia maksettiin syksyllä kaikkiaan 6,8 miljoonaa euroa.

VALTUUSTIEDOT YHDESTÄ PAIKASTA

Toinen vuoden teema oli uuden valtuuksien verkkopalvelun rakentaminen. Vuonna 2020 käyttöön otettavassa palvelussa

oikeudenomistaja voi kätevästi ja vaivattomasti antaa valtuutuksen Kopiostolle. Hän voi myös helposti tarkistaa aiemmin antamiaan valtuuksia ja päivittää omia tietojaan.

Verkkopalvelua voivat käyttää myös Kopioston jäsenjärjestöt seuratakseen niille annettuja valtuutuksia.

Uuden palvelun avulla valtuuksien antaminen, seuranta ja ylläpito tulevat entistä sujuvammaksi. Laajat valtuudet ovat Kopioston toiminnan ja koko sopimuslisenssijärjestelmän perusta: niiden kautta Kopiosto voi tekijöiden ja kustantajien puolesta sopia kopiointiluvista ja myöntää niitä.

UUDET PALVELUT OSAKSI ARKEA

Olemme lyhyessä ajassa toteuttaneet vuoden 2017 alussa voimaan tulleen yhteishallinnointilain edellyttävät muutokset. Uudistukset ovat ulottuneet valtuutuksiin, Kopioston ja sen jäsenjärjestöjen välisiin yhteistyösopimuksiin, korvausten yleisiin jakoperiaatteisiin sekä korvausten käyttöohjeisiin jäsenjärjestöille.

Viime vuosien aikana olemme oikeudenomistajapalveluissa modernisoineet toimintojamme. Olemme muun muassa rakentaneet monia uusia järjestelmiä ja palveluja, kuten uuden tilitysjärjestelmän, av-tekijöiden ekstranetin ja lainauskorvauspalvelun kuvantekijöille. Vuoden 2020 alussa valmistui Kopioston uusi raportointipalvelu tuotantoyhtiöille.

Nyt näköpiirissä ei ole enää suuria uudistuksia vaan viimeisimpien uudistusten vientiä käytäntöön. Lisäksi kehitämme viestintäämme jäsenjärjestöille ja oikeudenhaltijoille entistäkin helpommin lähestyttäväksi.

Tekijältä valtuus – Kopiostolta korvaus

VALTUUDET LUOVAN ALAN TEKIJÖILTÄ

KORVAUKSET LUOVAN ALAN TEKIJÖILLE

Koska työt ovat usein projektiluontoisia ja neuvottelemme usein oman palkkamme, täytyy esiintyjän olla talousorientoitunut neuvottelija.

– Ernest Lawson,
näyttelijä ja juontaja

→ Lue lisää

TILITYKSET JA TUET

- 14 Luovan työn tekijöille 46 miljoonaa euroa
- 15 Vastuullisuus esiin av-tuotannoissa
- 16 Korvaustuotot 52 miljoonaa euroa

LUOVAN TYÖN TEKIJÖILLE 46 MILJOONAA EUROAA

Vuonna 2019 jaoimme tekijänoikeuskorvauksia tekijöille, esiintyville taiteilijoille ja kustantajille yhteensä lähes 46 miljoonaa euroa.

Tekijänoikeuskorvaukset kerätään oppilaitoksille, julkishallinnolle ja yrityksille myydyistä teosten kopiointi- ja käyttöluvista. Kopiosto jakaa lisäksi valtion budjetista maksettavista määrärahoista yksityisen kopioinnin hyvitystä av-tekijöille ja lainauskorvausta kuvantekijöille.

Valokopioinnin ja digitaalisen käytön korvaukset maksetaan kotimaisia tekijöitä ja kustantajia edustaville jäsenjärjestöillemme sekä vastavuoroisuussopimusten kautta ulkomaisille sisarjärjestöillemme.

Järjestöt jakavat meiltä saamansa korvaukset edelleen jäsenilleen apurahoina, suorina korvauksina tai järjestävät muutoin luovan työn tekijöitä ja kustantajia hyödyttäviä palveluja. Jäsenjärjestöt rahoittavat kopiointikorvauksilla myös monia luovan alan palkintoja.

Audiovisuaalisten teosten korvauksia maksamme henkilökohtaisina tilityksinä sekä oikeudenomistajia edustaville järjestöille kotimaassa ja ulkomailla.

AVEKIN TUKI KOTIMAISALLE AV-KULTTUURILLE

Osanamme toimiva AVEK jakoi vuonna 2019 kotimaiselle av-kulttuurille 3,7 miljoonaa euroa. AVEKin varat ovat pääasiassa peräisin yksityisen kopioinnin hyvityksistä. Lisäksi AVEK edistää luovien alojen yritysten kehittymistä jakamalla opetus- ja kulttuuriministeriön erityismäärärahalta CreaDemo-, CreMa- ja DigiDemo-tukia, joita jaettiin 1,4 miljoonaa euroa vuonna 2019.

Tilitetyt korvaukset oikeudenomistajille ja tuet av-kulttuurille

VASTUULLISUUS ESIIN AV-TUOTANNOISSA

Vuonna 2019 AVEK edisti näkyvästi kestäväää kehitystä ja mediataidetta. Uusien henkilöiden tulo organisaatioon antoi mahdollisuuden oman toiminnan uudelleenarviointiin.

Juhana Moisanderin
Ethology of a Man
sai ensi-iltansa
EMMAssa maaliskuussa 2019.

KUVA: JUHANA MOISANDER

Keväällä AVEKin johtajaksi tuli **Ulla Simonen** pitkäaikaisen pääsihteerin **Juha Samolan** jäätyä eläkkeelle. Tässä yhteydessä meidän on ollut hyvä tarkastella toimintaamme ja viestintäämme ja luoda pohjaa vuonna 2020 tehtäville uudistuksille.

Perustoimintamme on vuoden aikana pysynyt vakaana, eikä uudistuksista ole tiedossa suuria muutoksia tukien hakijoille – haluamme vain tehdä toimintaamme entistä läpinäkyvämmäksi ja ohjeitamme selvemäksi.

Nykyisen hallituksen ohjelma on kulttuurille myönteinen, ja siihen saatiin toiminnallemme tärkeä kirjaus yksityisen kopioinnin hyvitysjärjestelmän uudistamisesta.

KOHTI KESTÄVIÄ TUOTANTOJA

Selvin muutos vuoden 2019 kuluessa oli se, että ilmoitimme selvästi ottavamme kestävään kehityksen huomioon tukipäätöksissä. Tämä periaate on ollut mukana kirjallisissa ohjeissa vuoden 2020 alusta.

Tuotantojen ekologisuus on tästä eteenpäin yksi päätösperusteista, ja tuotannoissa toivotaan tämän vuoksi huomioitavan entistä paremmin kestävään kehityksen periaatteet. Koulutuksissa priorisoimme Suomessa tapahtuvaa koulutusta ja verkkokursseja.

Vastuullisuuden edistämiseksi ja tekijöiden auttamiseksi tuimme myös **Kaisa Astikaisen** ja **Anne Puolanteen Ekosetti**-opasta. Ensimmäisenä laatuaan opas antaa audiovisuaaliselle alalle – sekä kameran taakse että teoksen sisältöön – konkreettisia neuvoja siitä, miten ottaa huomioon kestävään kehityksen periaatteet av-tuotannossa.

Ekosetti-opas antaa käytännön neuvoja audiovisuaalisten tuotantojen toteuttamiseen ekologisesti. Ekosetin tekemistä rahoittivat AVEK, Aalto-yliopisto sekä Audiovisual Producers Finland – APFI.

KANSAINVÄLISESTI AKTIIVINEN

Vuoden 2019 aikana AVEK on ollut toimintasuunnitelmansa mukaisesti aiempaa aktiivisemmin mukana kansainvälisessä toiminnassa. Olemme muun muassa tukeneet yhteistuotantoja ja tekijöiden kansainvälistymistä, osallistuneet Suomessa toimivien taiteilijoiden työskentelyolosuhteiden parantamiseen sekä kansainvälisten työpajojen järjestämiseen. Nordisk Panorama -festivaalilla sponsoroimme New Nordic Voice -palkintoa, ja tuimme Baltic Short Film Forumin järjestämistä.

Suorien kontaktien luominen ja ylläpitäminen on entistä tärkeämpää tekijöiden auttamiseksi kansainvälisen audiovisuaalisen levityksen muuttuvassa kentässä.

MEDIARADAN VIIMEINEN VUOSI?

Mediataiteessa on tapahtunut vuoden aikana paljon. AVEKin rooli sen tukijana oli erityisen vahva, ja sama suuntaus näkyy jatkossakin.

Hyvä esimerkki tuestamme mediataiteelle on **Juhana Moisanderin *Ethology of a Man*** -teos, joka toteutettiin yhteistyössä Espoon modernin taiteen museon EMMAn kanssa.

Vuosi 2019 oli opetus- ja kulttuuriministeriön erityismäärärahalta tehdyn Mediarata-hankekokeilun kolmas ja viimeinen vuosi. Hankkeella on haluttu parantaa mediataiteen tuottajien toimintaedellytyksiä, vahvistaa alan rakenteita ja edistää kansainvälisiä yhteistuotantoja.

Vuonna 2019 Mediarata-tukea jaettiin 192 000 euroa kahdeksalle tuotantoyhtiölle. Mediarata-tuen vaikutukset mediataiteen tuotantoyhtiöiden kehittämiseksi ja kansainvälistymiseksi ovat jo nyt osoittautuneet merkittäviksi. Siksi työskentelemmekin jatkorahoituksen saamiseksi.

KORVAUS- TUOTOT 52 MILJOONAA EUROA

Vuonna 2019 Kopioston korvaustuotot olivat yhteensä 52,2 miljoonaa euroa eli 3,9 % enemmän kuin edellisenä vuonna.

Tuotot kertyivät valtaosin audiovisuaalisten teosten käytöstä sekä julkaisujen valokopioinnista ja digitaalisesta käytöstä. Näiden lisäksi tuotot sisältävät yksityisen kopioinnin hyvityksen ja lainauskorvauksen sekä opetus- ja kulttuuriministeriön luovan kulttuurin määrärahat AVEKille.

Toiminnan kulut olivat yhteensä 6,3 miljoonaa euroa. Edellisenä vuonna kulut olivat 5,6 miljoonaa euroa. Poikkeuksellinen kulujen kasvu oli seurausta kotimaisten televisiokanavien edelleen lähettämiseen liittyvän riita-asian käsittelystä markkinaoikeudessa.

Korvausvarat sijoitetaan Kopioston hallituksen hyväksymän sijoituspolitiikan mukaisesti korvausten keräämisen ja tilityksen väliseksi ajaksi. Vuonna 2019 sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuotot olivat yhteensä 1,0 miljoonaa euroa, kun vastaava luku edellisenä vuonna oli 0,2 miljoonaa euroa.

Siirto jaettavaksi oikeudenhaltijoille oli yhteensä 47,0 miljoonaa euroa, eli 4,8 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2019 korvauksia ja tukia maksettiin yhteensä 43,7 miljoonaa euroa.

Tuotot ja kulut

TUHATTA EUROA	2019	2018	MUUTOS-%
TUOTOT			
Audiovisuaalisten teosten käyttö	22 612	22 287	1,5 ↑
Valokopiointi ja digitaalinen käyttö	20 726	19 456	6,5 ↑
Yksityisen kopioinnin hyvitys	5 612	5 115	9,7 ↑
Lainauskorvaus ja välityspalvelut	1 644	1 704	0,5 ↑
OKM:n luovan kulttuurin määrärahat AVEKille	1 554	1 635	-8,8 ↓
Palvelutuotot	85	61	39,6 ↑
TUOTOT YHTEENSÄ	52 231	50 258	3,9 ↑
KULUT			
Henkilöstökulut	3 278	3 201	2,4 ↑
Poistot	396	385	2,9 ↑
Muut kulut	2 578	1 987	29,7 ↑
KULUT YHTEENSÄ	6 252	5 573	12,2 ↑
MUUT TUOTOT			
Sijoitus- ja rahoitustoiminta	1 037	185	460,7 ↑
Varainhankinta	3	3	0,0 ↑
MUUT TUOTOT YHTEENSÄ	1 040	188	454,1 ↑
SIIRTO JAETTAVAKSI OIKEUDENHALTIJOILLE	47 019	44 873	4,8 ↑

Tuotot käyttöluvista

TUHATTA EUROA

VALOKOPIOINTI JA DIGITAALINEN KÄYTTÖ

	2019	2018	MUUTOS-%
Oppilaitokset	13 858	13 134	5,5 ↑
Yritykset	2 825	2 698	4,7 ↑
Kunnat	2 438	2 242	8,7 ↑
Valtionhallinto	959	671	43,0 ↑
Kirkollishallinto	436	430	1,4 ↑
Ulkomaat	120	216	-44,6 ↓
Muut	91	65	39,2 ↑
YHTEENSÄ	20 726	19 456	6,5 ↑

AUDIOVISUAALISTEN TEOSTEN KÄYTTÖ

	2019	2018	MUUTOS-%
Verkkotallennuspalvelut	16 127	15 210	6,0 ↑
Oppilaitokset	3 526	4 067	-13,3 ↓
Edelleen lähettäminen	2 134	2 436	-9,0 ↓
Ulkomaat	786	508	54,8 ↑
Muut	38	156	-75,6 ↓
YHTEENSÄ	22 612	22 287	1,5 ↑

Maksetut korvaukset ja tuet

TUHATTA EUROA

	2019	2018	MUUTOS-%
Julkaisujen valokopioinnin ja digitaalisen käytön korvaukset jäsenjärjestöille	16 011	14 629	9,4 ↑
Ulkomaisten teosten kopiointikorvaukset ulkomaisille sisarjärjestöille	1 287	1 617	-20,4 ↓
Elektra-palvelun käyttökorvaus tieteellisten artikkeleiden tekijöille ja kustantajille	45	45	-0,6 ↓
Lainauskorvaus kuvantekijöille	866	910	-4,8 ↓
Av-teosten opetuskäytön ja verkkotallennuspalveluiden korvaukset sekä yksityisen kopioinnin hyvitys av-tekijöille	11 354	5 286	114,8 ↑
Av-teosten opetuskäytön korvaukset Koulutusrahasto Kouran kautta apurahoina ja palkintoina	567	442	28,5 ↑
Verkkotallennuspalvelukorvaukset Gramexille, Teostolle ja APFI:lle	8 091	5 372	50,6 ↑
Ulkomaisten tv-kanavien edelleen lähettämisen korvaukset ulkomaisille sisarjärjestöille, tuottajille ja lähettäjäryityksille	2 087	2 189	-4,7 ↓
AVEKin tuet ja apurahat yksityisen kopioinnin hyvityksestä sekä OKM:n luovan kulttuurin määrärahoista	3 402	3 824	-11,0 ↓
YHTEENSÄ	43 711	34 313	27,4 ↑

**Minulle on tärkeää,
että taiteilijoiden
oikeuksia valvotaan
ja tuotannon
käytöstä maksetaan
korvauksia.**

– Katja Tukiainen,
kuvataiteilija

➔ Lue lisää

KOHTAAMISIA

- 20** Kirjailija Salla Simukka:
Kirjailijalle tulot vasta teoksen tekemisen jälkeen
- 21** Kansalliskirjaston tutkimuskirjaston
palvelujohtaja Johanna Lilja:
Vanhat lehtiaineistot tutkijoiden käyttöön
- 22** Reija Meriläinen: AVEK-palkinto oli upea
ja yllättävä kunnianosoitus
- 23** Kuntaliiton lakimies Joonas Jännäri:
Keskitetyllä sopimisella kopiointi helpottuu

Kirjailijalle tulot vasta teoksen tekemisen jälkeen

”Itsensä ilmaiseminen kirjoittamisen kautta saa minut ymmärtämään paremmin maailmaa, toisia ihmisiä ja omaa itseäni”, tamperelainen kirjailija **Salla Simukka** kertoo.

Salla Simukka on kirjoittanut lukuisia lasten- ja nuortenkirjoja. Erityisen tunnettu hän on *Lumikki*-trilogiastaan, jonka käännösoikeudet on myyty yli 50 maahan. Vuonna 2012 hän sai Suomen Nuorisokirjailijat ry:n jakaman Topelius-palkinnon.

Kirjoittamisen lisäksi Simukka tekee paljon kouluvierailuja ja kirjoittaa erilaisia tilaustöitä esimerkiksi lehtiin. ”Luovalla alalla työskentely on samaan aikaan ihanan vapaata ja kauhean epävarmaa”, hän pohtii.

Simukka kertoo tekijänoikeuksien merkitsevän hänelle mahdollisuutta työskennellä vapaana kirjailijana. Luovalla alalla tulot voivat muodostua hyvin eri tavalla kuin monella muulla alalla. ”Kirjailijat, kuten monet muut taiteentekijät, ansaitsevat monesti elantonsa niin, että tulot tulevat vasta sen jälkeen, kun teos on tehty.”

Tekijänoikeusjärjestöjen roolin kirjailija näkee tärkeäksi. Nykyisin erityisesti internetissä on paljon rajankäyntiä tekijänoikeuksista: esimerkiksi milloin jokin asia on sitaatti tai laina, milloin siitä muodostuu kokonaan uusi taideteos.

”On todella tärkeää, ettei tekijöiden itse tarvitse olla koko ajan taistelemassa tekijänoikeuksiensa puolesta. Silloin meillä ei olisi aikaa luovan työn tekemiselle”, Simukka toteaa. ●

Jos tekijöiden pitäisi itse olla koko ajan taistelemassa tekijänoikeuksiensa puolesta, ei meillä olisi aikaa luovan työn tekemiselle.

– Salla Simukka, kirjailija

**KOH
TAAMI
SIA**

Verkossa aineistot saadaan entistä tasapuolisemmin ja helpommin ihmisten käyttöön ympäri Suomea.

– Johanna Lilja,
Kansalliskirjaston tutkimuskirjaston palvelujohtaja

KOHTAAMISIA

Vanhat lehtiaineistot tutkijoiden käyttöön

Tutkain-hankkeessa Kansalliskirjasto saa välittää kokoelmiinsa sisältyviä digitaalisessa muodossa olevia sanoma- ja aikakauslehtiä tutkimuskäyttöön. Tämä mahdollistettiin Kopioston ja Kansalliskirjaston välisellä sopimuksella.

”Olemme todella iloisia, että saimme tämän hankkeen käyntiin”, Kansalliskirjaston tutkimuskirjaston palvelujohtaja **Johanna Lilja** toteaa.

Hankkeessa on mukana 15 kotimaista korkeakoulua, jotka saavat antaa HAKA-tunnuksilla tunnistautuneille käyttäjille pääsyn Kansalliskirjaston digitaalisessa muodossa oleviin, vuosina 1930–2018 julkaistuihin lehtiaineistoihin tutkimusta varten. Käyttäjät saavat sopimuksen mukaan selata, hakea, tutkia ja analysoida lehtiaineistoja myös koneellisesti.

Vanhojen lehtiaineistojen hyödyntämistä tutkimuksessa helpottaa niiden digitoiminen, mitä tehdään Kansalliskirjastossa paljon.

”Digitaalisena aineistot luovat tutkimukselle ihan toisenlaisia mahdollisuuksia kuin analogisessa muodossa. Digitaalisia menetelmiä hyödynnetään esimerkiksi kielitieteissä ja historiassa. Tällöin pystytään louhimaan valtavia tekstimassoja, mikä ei perinteisellä lähiluvulla eli artikkelien lukemisella ole mahdollista”, Lilja kuvailee.

”Lisäksi verkossa aineistot saadaan entistä tasapuolisemmin ja helpommin ihmisten käyttöön ympäri Suomea.”

Minkälaista tutkimusta vanhoilla lehtiaineistoilla voidaan tehdä? ”Esimerkiksi kulttuurihistorian professori **Hannu Salmen** ryhmä Turussa on tutkinut, miten uutinen vuonna 1904 tapahtuneesta **Nikolai Bobrikovin** murhasta levisi maailmalle. Siinä tutkimuksessa on käytetty vielä tekijänoikeuksista vapaita aineistoja, mutta Tutkain-hankkeen myötä päästään hyödyntämään myös viimeaikaisempia julkaisuja”, Lilja kertoo. ●

AVEK-palkinto oli upea ja yllättävä kunnianosoitus

Videon, veistosten ja installaatioiden parissa työskentelevä **Reija Meriläinen** sai syyskuussa 2019 AVEK-palkinnon, joka on 15 000 euron arvoinen tunnustus luovasta työstä. Palkintoraati kiitteli Meriläisen terävää ja omaperäistä näkökulmaa.

”AVEK-palkinto oli upea ja yllättävä kunnianosoitus, josta olen ylpeä. Olen aiemmin saanut *Survivor*-peliteokseni tuotantoon AVEKilta projektiapurahan, joka oli todella arvokas apu teoksen aikaansaamiseksi”, Meriläinen kertoo.

Arkielämän sosiaalisia tilanteita ja niiden valta-asemia heijasteleva *Survivor* oli osana Kiasman ARS17-näyttelyä 2017–2018. Pelillinen taideteos on hyvä esimerkki Meriläisen monipuolisesta työskentelystä, jossa yhdistyvät fyysinen ja digitaalinen ilmaisu. Toinen esimerkki on *Crush*-video, jossa ballistisesta geelistä tehtyjä käsiä ja jalkoja murskataan hydraulipuristimessa. Ruumiilliset ja materiaaliset aistimukset linkittyvät sosiaalisiin jännitteisiin ja valtarakenteisiin.

”Luovalla alalla työskentely on vapaata ja omaehtoista, mutta epävarmaa”, Meriläinen summaa.

Oman taloudellisen tilanteen suunnittelu, budjettien laatiminen ja apurahojen hakeminen ovat iso osa taiteilijan työtä. Toisaalta omaehtoisuus ja vapaus näkyvät esimerkiksi niin, ettei tarvitse työskennellä omien arvojen kanssa ristiriidassa olevien asioiden parissa.

Taiteilijan työ on Meriläiselle myös luonteva tapa ilmaista itseään ja kommunikoida muiden kanssa.

”Voin työni kautta uppoutua minua aidosti kiinnostaviin juttuihin. Opin jatkuvasti uutta, ja se on innostavaa.” ●

Luovalla alalla työskentely on vapaata ja omaehtoista, mutta epävarmaa.

– Reija Meriläinen,
taiteilija

KOH
TAAMI
SIA

Keskitetyllä sopimisella kopiointi helpottuu

Kuntaliitto neuvottelee kanssamme keskitetysti kuntien kopiointiluvista. Lupa mahdollistaa erilaisten teosten osittaisen kopioinnin sekä painettujen lehtiartikkeleiden digitoinnin ja käytön kunnallishallinnossa sisäisesti.

”Neuvottelemme tekijänoikeussopimuksista Kuntaliiton ja kolmen tekijänoikeusjärjestön eli Kopioston, Teoston ja Gramexin välillä. Käymme neuvotteluita sopimuksista joka kolmas vuosi aina alkusyksystä”, Kuntaliiton lakimies **Joonas Jännäri** kertoo.

Kunnallishallinnossa kopiointitarpeita riittää. Kunnissa tulostetaan, kopioidaan ja skannataan paljon erilaisia tekijänoikeudella suojattuja fyysisiä aineistoja sekä internetistä tallennettua sisältöä.

”Nämä ovat hyvin tärkeitä sopimuksia. Kunnissa on oltu tyytyväisiä siihen, että asioista neuvotellaan ja sovitaan keskitetysti. Se on molemmille sopimusosapuolille aikaa säästävää ja kustannustehokkaampaa kuin yksittäissopimusten solmiminen”, Jännäri toteaa.

Sopimuksessa sovitaan korvausten hinnasta sekä mahdollisista lupaehtojen muutoksista, esimerkiksi kun kopioinnin käyttöehtoja halutaan laajentaa. Kopiosto ja Kuntaliitto ovat tehneet kopiointisopimusten osalta yhteistyötä jo noin 30 vuotta.

”Jos kuntakentältä tai muutoin nousee esiin tulkintaerimielisyyksiä tai epäselvyyksiä, niihin pyritään puuttumaan keskitetysti Kopioston ja Kuntaliiton välillä, jotta asiat selviävät yhteisymmärryksessä”, Jännäri kuvailee sopimusprosessia. ●

Kunnissa on oltu tyytyväisiä siihen, että asioista neuvotellaan ja sovitaan keskitetysti.

– Joonas Jännäri,
Kuntaliiton lakimies

KOHTAAMISIA

Kunnissa tulostetaan, kopioidaan ja skannataan paljon erilaisia tekijänoikeudella suojattuja fyysisiä aineistoja sekä internetistä tallennettua sisältöä.

Keskustelut sekä käsikirjoitus- että leikkausvaiheessa AVEKin tuotantoneuvojen kanssa ovat olleet tärkeitä. Ne ovat ehdottomasti myös sparranneet tulevaisuutta ja pitkiä elokuvia varten.

– Zaida Bergroth, elokuvaohjaaja

➔ Lue lisää

ME OLEMME KOPIOSTO

- 25 Kopiosto lyhyesti
- 26 Organisaatio ja jäsenjärjestöt
- 27 Tekijänoikeussanastoa

KOPIOSTO LYHYESTI

Me Kopiostossa mahdollistamme tekijänoikeuden suojaamien julkaisujen ja audiovisuaalisten teosten vaivattoman käytön oppilaitoksissa, yrityksissä ja julkishallinnossa. Samalla varmistamme, että luovan alan ammattilaiset saavat heille kuuluvat korvaukset teostensa käytöstä.

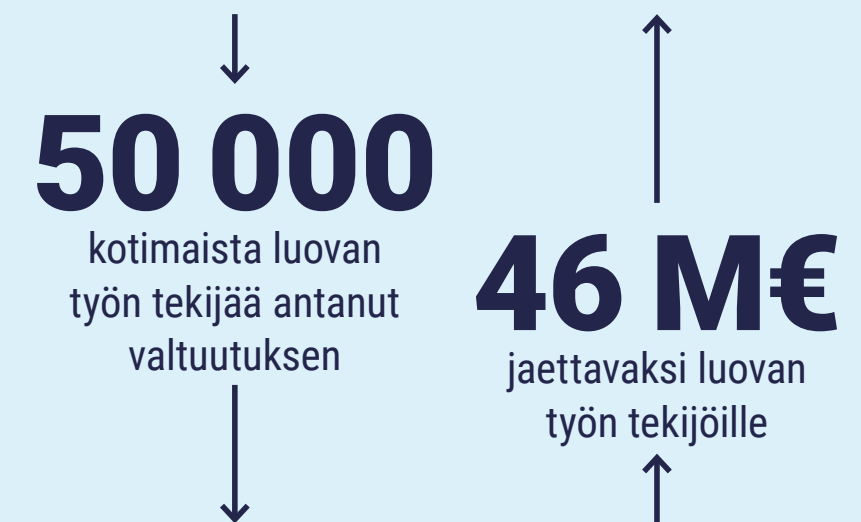
Palvelemme laajaa joukkoa luovan työn tekijöitä, kuten kirjoittajia, kuvantekijöitä, kustantajia, kääntäjiä, näyttelijöitä, ohjaajia ja toimittajia. Olemmekin Suomen luovaa alaa kattavimmin edustava tekijänoikeusjärjestö.

Toimimme arvojemme mukaisesti **avoimesti, yhdessä** ja **rohkeasti luovan työn asialla**.

Luovan työn asialla

Varmistamme, että luovan työn tekijät, kustantajat ja esiintyvät taiteilijat saavat heille kuuluvat korvaukset teostensa käytöstä.

Mahdollistamme tekijänoikeuden suojaamien julkaisujen ja teosten sekä tv-sisältöjen vaivattoman ja vastuullisen käytön oppilaitoksissa, yrityksissä ja julkishallinnossa.

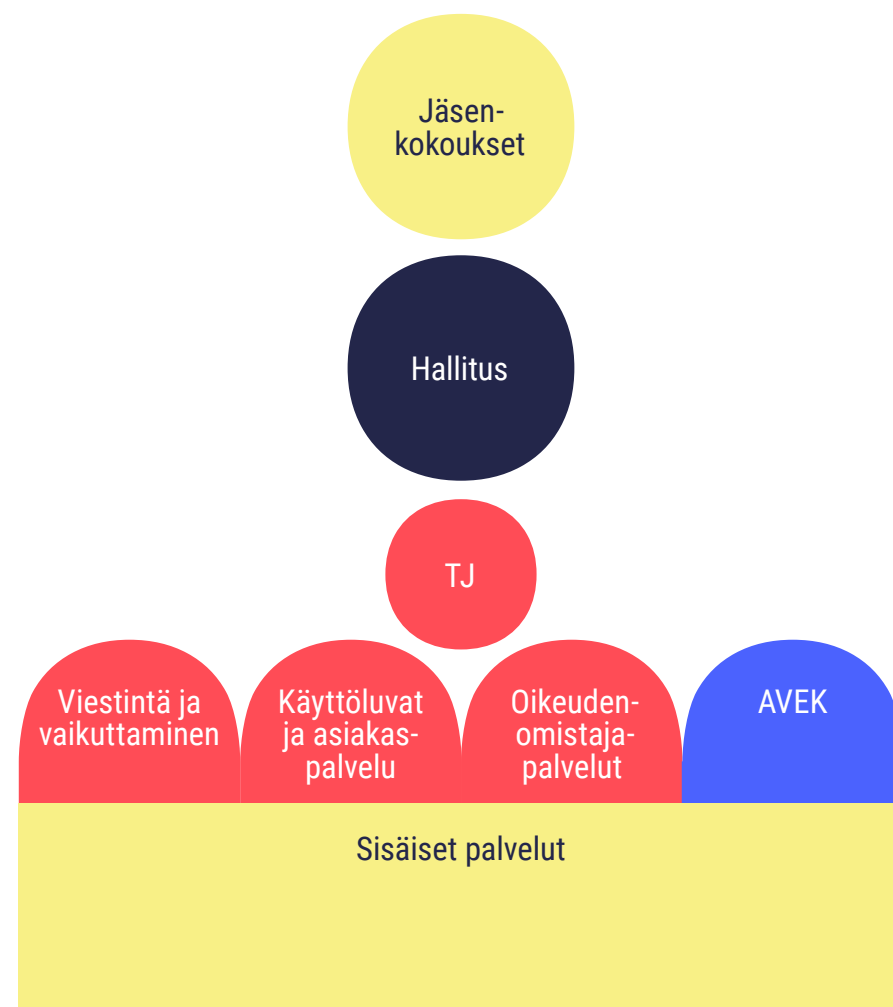

ORGANISAATIO JA JÄSENJÄRJESTÖT

Henkilöstö

Vuonna 2019 Kopiostossa työskenteli 43 henkilöä. Henkilökunnan keski-ikä oli 47 vuotta ja keskimääräinen työsuhteen kesto oli 13 vuotta. Henkilöstöstä 67 % oli naisia ja 33 % miehiä.

Organisaatio

KUVA: SUVI-TUULI KANKANPÄÄ

Hallitus 2019

Heikki Jokinen, hallituksen puheenjohtaja, vapaa toimittaja, Sarjakuvantekijät ry

Karola Baran, toiminnanjohtaja, Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto ry

Anna-Liisa Haavikko, radio- ja televisiotoimittaja, Radio- ja televisiotoimittajien liitto ry

Mikko Hoikka, liittojohtaja, Aikakauslehtien Liitto ry

Elina Kuusikko, toiminnanjohtaja, Suomen Näyttelijäliitto ry

Sakari Laiho, johtaja, Suomen Kustannusyhdistys ry

Tommi Nilsson, toiminnanjohtaja, Visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys Kuvasto ry

Suvi Oinonen, toiminnanjohtaja, Suomen Kirjailijaliitto ry

Jukka-Pekka Pietiäinen, toiminnanjohtaja, Suomen tietokirjailijat ry

Aku Toivonen, toiminnanjohtaja, Suomen Musiikintekijät ry

Ahti Vänttinen, puheenjohtaja, Suomen Muusikkojen Liitto ry

Kuvasta puuttuvat Baran, Haavikko, Kuusikko sekä Vänttinen.

KUVA: SUVI-TUULI KANKANPÄÄ

Johtoryhmä

Valtteri Niiranen, toimitusjohtaja

Sari Ahonen, johtaja, oikeudenomistajapalvelut

Maria Bregenhøj, viestintäpäällikkö

Juha Jukkara, johtaja, asiakasosasto

Petri Kauste, talousjohtaja

Arto Tamminen, johtaja

Jukka-Pekka Timonen, varatoimitusjohtaja, laki- ja tutkimuspalvelut

Ulla Simonen, johtaja, AVEK

Jäsenjärjestöt

Edustamme 45:n jäsenjärjestömme kautta yli 50 000:ta oikeudenomistajaa. Lisäksi edustamme ulkomaisten sisarjärjestöjemme kanssa tehtyjen vastavuoroisuussopimusten nojalla myös ulkomaisia luovan alan toimijoita.

👉 www.kopiosto.fi/jarjestot

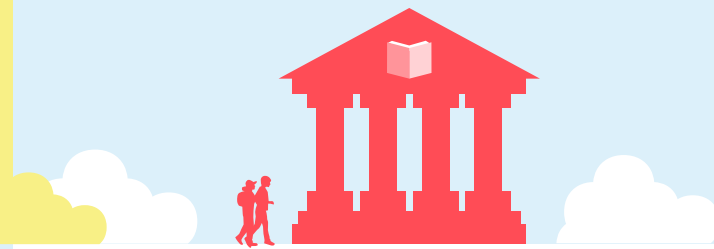
TEKIJÄNOIKEUSSANASTOA

DSM-direktiivi

Direktiivi tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista digitaalisilla sisämarkkinoilla tuli voimaan huhtikuussa 2019. Se on otettava osaksi Suomen lainsäädäntöä viimeistään kesällä 2021.

Lainauskorvaus

Lainauskorvaus on teoksen tekijälle kuuluva korvaus siitä, että hänen teostaan lainataan kirjastosta yleisölle. Kopiosto jakaa opetus- ja kulttuuriministeriön maksamaa lainauskorvausta kuvantekijöille.

Oikeudenhaltija tai oikeudenomistaja

Oikeudenomistaja on teoksen tai julkaisun tekijä, kustantaja tai esittäjä. Oikeudenhaltija voi olla joko luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jolla on hallussaan tekijänoikeus tai lähioikeus tai jolla on sopimuksen tai lainsäädännön nojalla oikeus osuuteen tekijänoikeuskorvauksista.

Verkkotallennuspalvelu

Verkkotallennuspalvelu on tv-ohjelmien verkkopohjainen tallennuspalvelu, jota operaattorit tarjoavat asiakkailleen. Kopiosto myöntää yhdessä Teoston, APFI:n ja Gramexin kanssa luvat verkkotallennuspalveluihin kotimaisten tv-kanavien osalta.

Edelleen lähettäminen

Televisio-ohjelmien edelleen lähettäminen tarkoittaa antennilähetysten kanssa samanaikaista ja muuttamatonta jakelua kaapeli- tai muissa verkoissa. Edelleen lähettämiseen tarvitaan tv-ohjelmien tekijöiden lupa.

Lisenssi

Lisenssillä tarkoitetaan käyttö lupaa, jolla tekijä tai tekijän valtuuttama taho (esimerkiksi Kopiosto) myöntää luvan teoksen käyttöön tietyillä ehdoilla. Suoralisensioinnilla tarkoitetaan tilannetta, jossa tekijä itse myöntää käyttö luvan teokseensa suoraan teoksen käyttäjälle.

Sopimuslisenssi

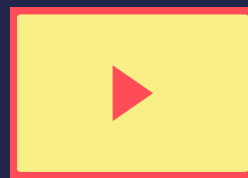
Sopimuslisenssillä tarkoitetaan oikeuksien hallinnointijärjestelmää, josta säädetään tekijänoikeuslaissa. Sopimuslisenssi mahdollistaa sen, että tekijänoikeuksien haltijoita edustavan järjestön myöntämä käyttö lupa ulotetaan kattamaan myös sellaiset tekijät ja oikeudenhaltijat, joita järjestö ei edusta.

Yksityinen käyttö

Julkistetusta teoksesta saa valmistaa muutaman kappaleen yksityiseen eli omaan ja perheen tai muun lähipiiriin käyttöön. Yksityistä kopiointia on esimerkiksi tv-ohjelman tallentaminen digibokseille tai sanomalehden sivun valokuvaaminen itselle talteen. Yksityiseen käyttöön valmistettuja kappaleita ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen.

Julkinen esittäminen

Julkisesta esittämisestä on kyse tilanteessa, jossa teos esitetään läsnä olevalle yleisölle. Tällaista on esimerkiksi tv-ohjelmien esittäminen kuntosaleilla, ravintoloissa ja odotustiloissa.

Lähioikeus

Lähioikeudet muistuttavat tekijänoikeuksia. Niillä suojataan esittäviä taiteilijoita ja heidän esityksiään, äänitetuottajia ja kuvatallenteen tuottajia, luetteloiden valmistajia, radio- ja televisioyrityksiä ja valokuvaajia.

Valtuutus

Kopiostoon liitytään antamalla valtuutus, jolla luovan alan ammattilainen antaa meille oikeuden myöntää puolestaan lupia hänen teostensa käyttöön. Kopiostolla on valtuus noin 50 000:lta luovan alan tekijältä, esittäjältä ja kustantajalta.

Yksityisen kopioinnin hyvitys

Yksityisen kopioinnin hyvitys on lain takaama rahallinen korvaus luovan työn tekijöille siitä, että jokainen kansalainen saa kopioida laillisia teoksia omaan käyttöönsä. Varat yksityisen kopioinnin hyvitykseen tulevat valtion budjetista, ja ne ohjataan luovan työn tekijöille muun muassa Kopioston ja AVEKin kautta.

Kopioisto
Hietaniemenkatu 2
00100 Helsinki
09 431 521
kopioisto@kopioisto.fi
www.kopioisto.fi

